

Источник: «Звязда» - **2012-05-11**

Нашы Чарнушкі і Венеры выклікаюць парніковы эффект і кіслотныя дажджы

Але яны неабходныя для выжывання нацыі

Мы звыкла лічым крыніцай загажаванасці атмасферы аўтамабілі, заводы, хімічную прамысловасць, але рэальнасць падносіць усё новыя сюрпрызы. Так, ужо даўно навукоўцы заяўляюць, што асноўная крыніца шкодных газаў выглядае зусім інакш, чым мы прывыклі думаць. Яны сцвярджаюць, што сёння больш за ўсё навакольнаму асяроддзю шкодзяць... статкі кароў.

Дрэнная навіна: каровы выклікаюць экалагічныя праблемы

Нечакана? Яшчэ б, але факты — рэч упартая. Так, згодна з дакладам харчовай і сельскагаспадарчай арганізацыі ААН, буйная рагатая жывёла наносіць экалогіі Зямлі больш шкоды, чым аўтамабілі і самалёты, разам узятых.

Каля 1,5 мільярда кароў, якія маюцца зараз на нашай планеце, прама або ўскосна адказныя за выдзяленне 18% усіх парніковых газаў у свеце. Гэта больш, чым выкіды ад грамадскага транспарту.

Жывёлагадоўчы сектар выпрацоўвае вялікую колькасць метану (37% ад агульнага аб'ёму), які выклікае парніковы эффект; а таксама аміяку (прыводзяцца звесткі, што дзве траціны аміяку, які трапляе ў атмасферу ад кароў) — а ён з'яўляецца галоўнай прычынай кіслотных дажджоў. Метан змяшчаецца ў каровінай адрывцы, а яшчэ ў ёй ёсць закис азоту — так званы "вясёлы" газ, які паглынае сонечную энергію ў 300 разоў больш актыўна, чым вуглекіслата.

Французскі даследчык Бенуа Леге скрупулёзна падлічыў, што праз рот французскія каровы штогод вывяргаюць у паветра 26 млн тон шкоднага газу, і яшчэ 12 млн тон

(столькі ж за год выкідваюць усе нафтаперапрацоўчыя прадпрыемствы Францыі) трапляе ў навакольнае асяроддзе з прадуктаў іх жыццядзейнасці.

Толькі не трэба думаць, што навукоўцы знайшлі "ахвярнага казла", на якога спрабуюць зваліць усе экалагічныя праблемы. У любым выпадку адказнасць ляжыць, натуральна, не на Зорках і Пяструхах, а на чалавеку. Уся справа ў тым, што ў свеце імкліва расце ўжыванне мяса, бо краіны, якія развіваюцца (у іх, між іншым, сканцэнтравана значная частка сусветнага насельніцтва) пераходзяць на лад жыцця развітых краін, у прыватнасці, у пытаннях рацыёну. Гэта значыць, што расце пагалоўе кароў. Экалагі папярэджваюць, што да 2050 года шкода экалогіі, якая наносіцца гэтымі жывёламі, можа павялічыцца ў 2 разы, бо ў наступныя дзесяцігоддзі людзі стануць разводзіць яшчэ больш буйной рагатай жывёлы.

Добрая навіна: Беларусі экалагічная катастрофа, справакаваная каровамі, не пагражае

— У нашай рэспубліцы пагалоўе кароў зараз вагаецца ў межах 2,3 млн галоў. У грамадскім сектары іх колькасць складае дзесьці 2,2 мн, у прыватным — 100-150 тыс. кароў, — распавядае першы намеснік генеральнага дырэктара [Навукова-практычнага цэнтра па жывёлагадоўлі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі акадэмік Іван ШАЙКО](#). — На асабістых падворках колькасць кароў пастаянна скарачаецца. Гэта звязана ў першую чаргу са старэннем насельніцтва, асабліва сельскага. Па-другое, у краіне цяпер хапае мяса-малочнай прадукцыі, каб задаволіць патрэбы людзей. У вёскі яна таксама завозіцца ў дастатковай колькасці — і ў крамы, і аўтакрамамі. Больш за палову малака і малочных прадуктаў, якія вырабляюцца ў нашай краіне, мы экспартуем.

Беларусі экалагічная катастрофа, справакаваная каровамі, на думку Івана Шайко, не пагражае. А вось у іншых краінах, такіх як Данія, Галандыя, дзе насельніцтва ў 2-4 разы больш, чым у нашай краіне, і пагалоўе жывёлы таксама большае ў 4-4,5 раза, у той час як займаная краінай плошча меншая, чым плошча Беларусі, буйная рагатая жывёла, сапраўды, стварае пэўныя экалагічныя праблемы.

— У нас жа зараз транспартныя выкіды вышэйшыя, чым ад буйной рагатай жывёлы. Для Беларусі каровы — толькі на карысць. Яны неабходны нам, каб магла выжыць нацыя. Калі ў нас паменшыцца пагалоўе кароў, то мы застанёмся не толькі без малака і мяса, але і без хлеба, — гаворыць акадэмік Іван Шайко. — Бо кожная карова вырабляе за год да 10 тон гною, які з'яўляецца найкаштоўнейшым угнаеннем. Але і нарошчваць пагалоўе буйной рагатай жывёлы ў нас няма неабходнасці. У цяперашні час мы маем аптымальнае пагалоўе буйной рагатай жывёлы, якое, паўтаруся, асаблівых экалагічных праблем рэспубліцы не стварае.

Жывёлагадоўля — найважнейшая галіна ў сектары эканомікі, прычым экспартнаарыентаваная. Наша рэспубліка ніколі не прадавала збожжа, а вось мяса і малако мы экспартуем. І атрыманымі грашыма разлічваемся ў тым ліку і за энерганосьбіты.

За апошнія 10 гадоў у буйной рагатай жывёлы ў нашай краіне істотна падняўся генетычны патэнцыял. Тут мы ўжо ўшчыльную падышлі да ўзроўню развітых еўрапейскіх краін. Удоі ад кароў добрых парод у нас цяпер складаюць 8,5-9 тыс. кг малака за год. Гэта добры паказчык.

Калі мы здолеем забяспечыць жывёлагадоўлю якаснымі травянымі кармамі (у колькасным плане іх хапае), то гэта дасць магчымасць павысіць прадукцыйнасць яшчэ на 30%. А ў дадатак — зрабіць таннейшым працэс вытворчасці малака і мяса, бо цяпер мы вымушаны больш выкарыстоўваць дарагія канцэнтраваныя кармы (камбікорм). Гэта станоўча адаб'ецца і на здароўі жывёл, а значыць, павысіцца якасць прадукцыі. Усё гэта спрыяла б павышэнню яе канкурэнтаздольнасці. Так што патэнцыял у гэтай галіне, як бачыце, вялікі.

Святлана БУСЬКО.